

- Україні [Текст] / О.І. Грициняк // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. – 2013. – Т. 18. – Вип. 1. – С. 79-82.
5. Довгань Л.П. Проблемні питання фінансування вищої освіти в Україні [Електронний ресурс] / Л.П. Довгань, Т.Г. Марусяк // Зб. наук. праць нац. ун-ту держ. Податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 111-117. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/zpnuudps_2012_1_13.pdf.
  6. Куклін О.В. Напрями оптимізації фінансового механізму вищого навчального закладу [Текст] / О.В. Куклін // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – № 18. – С. 220-230.
  7. Куцинська М.В. Ефективність діяльності ДВНЗ: економічний, технологічний та соціальний аспекти [Текст] / М.В. Куцинська // Культура народів Причорномор'я. – 2012. – № 220. – С. 57-60.
  8. Норд Г.Л. Особливості фінансування та казначейського обслуговування бюджетних установ на прикладі ВНЗ [Текст] / Г.Л. Норд, Н.О. Руденко // Вісник Житомирського держ. технологіч. ун-ту / Серія: Економічні науки. – 2010. – № 4(54). – С. 342-347.
  9. Петрашенко Д.В. Аналіз державної політики фінансування вищої освіти України [Текст] / Д.В. Петрашенко // Наук. записки Ін-ту законодавства ВР України. – 2013. – № 5. – С. 172-179.
  10. Пігуль Н.Г. Особливості реалізації фінансового механізму бюджетних установ [Текст] / Н.Г. Пігуль, О.В. Люта // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. – 2010. – № 2. – С. 94-102.
  11. Тарасенко І.О. Проблеми фінансування вищої освіти в Україні в контексті забезпечення конкурентоспроможності [Текст] / І.О. Тарасенко, Т.М. Нефедова // Вісник КНУТД. – 2013. – № 4. – С. 177-185.
  12. Труфіна Ж.С. Фінансове забезпечення вищої освіти в Україні, стан та шляхи удосконалення [Електронний ресурс] // Ж.С. Труфіна, А.О. Труфен // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – № 1. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2012_1_59.pdf.
  13. Харчук Ю.Ю. Організаційно-економічні аспекти забезпечення фінансової стійкості державних вищих навчальних закладів в Україні в контексті сталого розвитку [Текст] / Ю.Ю. Харчук // Фінансова система України. Зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 16. – С. 304-316.
  14. Шевченко Л.С. Фінансова безпека вищої освіти: виклики для України [Текст] / Л.С. Шевченко // Актуальні питання фінансової безпеки держави : зб. наук. праць Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 21 лют. 2014 р.). – Х., 2014. – С. 301-304.

УДК 330.42

Салтикова Г.В.
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів та кредиту
Сумського державного університету

Шуваєва Н.В.
студентка
Сумського державного університету

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА МЕТОДОМ БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОЇ ОЦІНКИ

У статті проаналізовано сучасний стан підприємств машинобудівної галузі та обґрунтована необхідність вдосконалення існуючих методик оцінки їх фінансового стану. Досліджено недоліки широкоживаних методів аналізу фінансового стану підприємств. Запропонована удосконалена методика багатокритеріальної оцінки.

Ключові слова: фінансовий стан, оцінка фінансового стану, метод оцінки фінансового стану, методика багатокритеріальної оцінки фінансового стану.

Салтыкова А.В., Шуваева Н.В. АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ МЕТОДОМ МНОГОКРИТЕРИАЛЬНОЙ ОЦЕНКИ

В статье проанализировано современное состояние предприятий машиностроительной отрасли, и обоснована необходимость усовершенствования существующих методов оценки их финансового состояния. Исследованы недостатки широко применяемых методов анализа финансового состояния предприятия. Предложена усовершенствованная методика многокритериальной оценки.

Ключевые слова: финансовое состояние, оценка финансового состояния, метод оценки финансового состояния, методика многокритериальной оценки финансового состояния.

Saltykova H.V., Shuvaeva N.V. ANALYSIS OF FINANCIAL CONDITION OF ENTERPRISE BY MULTICRITERIA METHOD

The article analyzes the current state of enterprises of the machine-building branch and substantiates the necessity of improving the existing methods for assessing their financial condition. Disadvantages of widely used methods of analysis of the financial condition of the enterprise are investigated. Improved method of multicriteria evaluation is proposed.

Keywords: financial condition, evaluation of financial condition, method of assessing the financial condition, method of multicriteria evaluation of financial condition.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економічних відносин невід'ємною складовою системи економічної безпеки підприємства та ефективного управління ним є оцінка його фінансового стану.

Достовірна оцінка фінансового стану підприємства дуже важлива для формування правильних висновків та прийняття адекватних управлінських та інвестиційних рішень.

Тривалий час актуальною залишається проблема пошуку дієвої методики оцінки фінансового стану, що давала б змогу вчасно попередити фінансову кризу та банкрутство підприємства, базуючись на основних аспектах його фінансового стану: ліквідності, фінансовій стійкості, діловій активності та рентабельності. Основне завдання такої методики – виявлення резервів та можливостей підприємства, дослідження при-

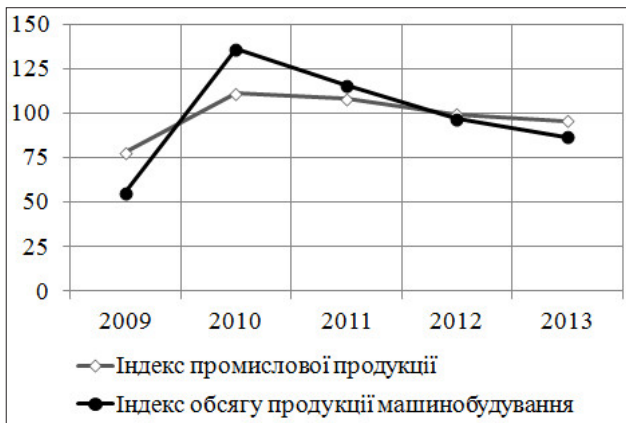
чин відхилення показників його діяльності від оптимальних, а також шляхів їх покращення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням аналізу фінансового стану підприємств присвячено праці багатьох науковців, зокрема, М.М. Загреби, А.В. Ковалевської, Ю.М. Маляр, Н.А. Остап'юк, Т.Г. Рзаєвої та ін., які сформулювали теоретико-методичний базис даного розділу фінансової науки. Проте окремі питання оцінки фінансового стану на сьогодні є дискусійними і потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Аналіз існуючих методів оцінки фінансового стану та вдосконалення методики багатокритеріальної оцінки фінансового стану підприємства.

Вклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку економіки підприємства машинобудівної сфери перебувають у кризовому стані, оскільки близько 35% з них є збитковими, виробничі потужності таких підприємств морально та фізично застаріли (понад 70% обладнання експлуатується більш як 15 років), використовуються ресурсоемні технології, а продукція є неконкурентоспроможною, що підтверджується фактом заміщення вітчизняних товарів імпортною продукцією [1, с. 124].

На рис. 1 наведено індекси обсягів продукції машинобудування. При цьому починаючи з 2010 р. спостерігається зменшення темпів виготовлення продукції. Негативні тенденції пояснюються багатьма причинами, основними серед яких є: політична нестабільність в країні, зростання цін на енергоносії та продукцію металургійного комплексу, загострення конкуренції на ринку, зростання витрат на заробітну плату тощо.

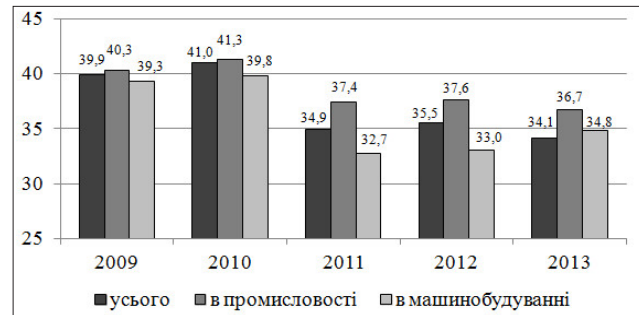
Рис. 1. Індекси промислової продукції та індекси обсягу продукції машинобудування (у % до попереднього періоду) за 2009–2013 рр.

Джерело: побудовано за даними [2]

Порівнюючи динаміку обсягів виробництва машинобудівних підприємств та промисловості в цілому, можна зробити висновок про більшу чутливість даної галузі до змін ринкової кон'юнктури, ніж інших галузей промисловості. Це пояснюється більшою еластичністю попиту на продукцію машинобудування.

Зниження обсягів господарських операцій підприємств проявляється в зростанні боргів, нестачі грошових засобів, зростанні простроченої кредиторської заборгованості, зростанні кількості збиткових підприємств. Як видно з рис. 2, питома вага збиткових підприємств машинобудування є досить вагомою

і складає більше третини від загальної кількості підприємств галузі.

Рис. 2. Кількість збиткових підприємств (у % від загальної кількості) у 2009–2014 рр.

Джерело: побудовано за даними [2]

Зазначимо, що найбільш успішною діяльністю підприємств машинобудівного комплексу була у 2011 р., коли кількість збиткових підприємств становила 32,7%. Відповідно до статистичних даних, ситуація у машинобудівній галузі у 2009–2012 рр. була кращою, ніж загалом у промисловості та за всіма видами економічної діяльності разом. Проте у 2013 р. на тлі зниження частки збиткових підприємств у всіх сферах економічної діяльності, зокрема, й у промисловості, спостерігалася підвищення частки таких підприємств у машинобудуванні [3, с. 16].

Оцінка фінансового стану підприємств машинобудівної галузі дозволяє оптимізувати процес управління фінансовими ресурсами за умов кризи та вносити необхідні корективи в параметри його фінансової стратегії. Вона є базою для фінансової стабілізації машинобудівного підприємства у забезпеченні конкурентних переваг за рахунок використання його внутрішніх механізмів. Якщо використання внутрішніх механізмів фінансової стабілізації не досягло своїх цілей або якщо за результатами діагностики було зроблено висновок про безперспективність спроби виходу з кризового стану за рахунок мобілізації тільки внутрішніх резервів, підприємство має можливість вдаватися до зовнішньої допомоги, яка набуває форми санації [4, с. 25].

Отже, оцінка фінансового стану підприємства в сучасних умовах є однією з ключових проблем фінансового аналізу та важливою складовою ефективного управління підприємством. Аналіз фінансового стану дозволяє, з одного боку, оцінити досягнення та результати діяльності суб'єкта господарювання, а з іншого – виявити тенденції його розвитку та приховані резерви.

Огляд науково-практичної літератури [5; 6 с. 166] виявив ряд недоліків у існуючих на сьогоднішній день методичних підходах до оцінки фінансового стану підприємств (табл. 1).

Аналіз альтернативних моделей оцінки фінансового стану дозволив створити на основі інтегрального методу [7, с. 97–104] удосконалену методику багатокритеріальної оцінки фінансового стану, засновану на аналізі чотирьох аспектів фінансового стану підприємства: ліквідність, фінансова стійкість, оборотність (ділова активність), рентабельність. Кожен з цих аспектів описується трьома коефіцієнтами. Для уникнення дублювання інформації та здійснення більш різносторонньої характеристики фінансового стану підприємства слід обрати коефіцієнти з найнижчим значенням коефіцієнта парної кореляції [8, с. 192].

Таблиця 1

Недоліки методів оцінки фінансового стану підприємств

Недоліки	Коефіцієнтний метод	Інтегральний метод	Комплексний метод	Рейтинговий метод	Балансовий метод	Безбитковий метод	Метод дискримінантного аналізу
Велика кількість коефіцієнтів	+	+	+	+			
Відсутність обґрунтованих нормативних значень більшості коефіцієнтів	+	+	+				
Не враховані галузеві умови діяльності підприємства	+	+	+	+	+	+	
Не дозволяє відповісти на питання, чому саме підприємство потрапило до «кризового поля»		+		+	+	+	+
Не дає змоги зробити обґрунтовані висновки про фінансовий стан підприємства в цілому	+		+				
Трудомісткість		+	+				
Не враховує показники:							
– фінансової стійкості					+	+	
– ліквідності						+	
– ділової активності					+	+	
– рентабельності					+	+	
Суб'єктивність при визначенні вагових значень коефіцієнтів		+					
Не враховує різної вагомості впливу окремих показників на загальний інтегральний показник				+			
Потребує великого банку даних моделей							+

Кожен коефіцієнт порівнюють з еталонним значенням. За еталонне значення приймають математичне сподівання показника, розраховане згідно вибірки його значень за різні періоди часу. З огляду на кількість показників у межах кожного з аспектів фінансового стану, значення яких перевищує еталонне, можемо дати оцінку такому аспекту (катастрофічна, незадовільна, задовільна або добра).

На наступному кроці визначають зону якісної оцінки від 0 до 12: якщо жоден з дванадцяти показників фінансового стану не перевищує математичне очікування, підприємство потрапляє в нульову зону; якщо всі показники вищі за норматив – підприємство належить до зони «12».

З метою порівняння фінансового стану декількох підприємств однієї галузі або аналізу динаміки фінансового стану одного підприємства за ряд періодів зручно використовувати інтегральний показник, який розраховується як сума стандартних оцінок, заснованих на нормальному розподілі (так званих Z-оцінок).

Z-оцінка є мірою відхилення від середнього значення, вираженою в одиницях стандартного відхилення. Будь-яке значення змінної, перетворене на Z-оцінку, є нормованим, тобто переведеним у значення іншої шкали, заснованої на одиничному нормальному розподілі з математичним очікуванням, рівним нулю, і стандартним відхиленням, що дорівнює одиниці [9, с. 283].

Таким чином, інтегральний показник розраховується за формулою (1) [7, с. 103]:

$$K_i = \sum_{j=1}^{12} \frac{x_j(t_i) - x_{je}}{\sigma_{xj}}, \quad (1)$$

де K_i – інтегральний показник фінансового стану підприємства в періоді часу t ;

$x_j(t_i)$ – фактичне значення j -го показника фінансового стану в періоді часу t ;

x_{je} – математичне сподівання j -го показника за наявною вибіркою.

Інтегральні коефіцієнти, розраховані для різних моментів часу, дозволяють побудувати графік динаміки фінансового стану підприємства.

Таким чином, запропонована модель оцінки фінансового стану дозволяє розв'язати ряд проблем, характерних для більшості методик, що формує її незаперечні переваги:

- формування єдиного інтегрального показника дозволяє порівнювати фінансовий стан декількох підприємств або одного підприємства у різні моменти часу;

- використання Z-оцінок дозволяє уникнути суб'єктивізму, що виникає при розрахунку інтегрального показника з використанням ваги окремих складових коефіцієнтів;

- використання у якості нормативного значення математичного очікування показника дозволяє врахувати особливості діяльності конкретного підприємства;

- вибір коефіцієнтів математично обґрунтовується;

- визначення приналежності до одного з типів фінансового стану дозволяє виявити причини його погіршення – який з аспектів фінансового стану є «слабким місцем» підприємства.

За методикою багатокритеріальної оцінки проаналізовано фінансовий стан підприємства, одного з лідерів машинобудівної галузі Сумської області – ПрАТ «Насосенергомаш» за 2005–2014 рр.

Для аналізу фінансового стану з огляду на мінімальність значення коефіцієнтів кореляції для кожної їх пари у межах груп обрано такі показники (табл. 2).

Таблиця 2
 Показники оцінки фінансового стану
 ПрАТ «Насосенергомаш»

Аспект фінансового стану	Показники
Ліквідність	- коефіцієнт загальної ліквідності; - коефіцієнт проміжної ліквідності; - коефіцієнт абсолютної ліквідності.
Фінансова стійкість	- коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом; - коефіцієнт фінансової автономії; - коефіцієнт страхування власного капіталу.
Ділова активність	- коефіцієнт оборотності запасів; - коефіцієнт оборотності власного капіталу; - коефіцієнт оборотності активів.
Рентабельність	- рентабельність власного капіталу; - чиста рентабельність реалізованої продукції; - чиста рентабельність виробництва.

Якісні оцінки фінансового стану ПАТ «Насосенергомаш» за 2005–2014 рр. разом з аналітичною характеристикою наведені в таблиці 3.

Динаміка інтегрального показника фінансового стану за роками показана на графіку (рис. 3).

На підставі розрахованих показників можна зробити висновок про те, що найсприятливіший фінансовий стан на підприємстві був у 2010 р., а найбільш кризовий – у 2011 р.

З 2006 по 2010 р. спостерігався стійкий ріст. У 2011 р. відбулося різке погіршення економічних показників діяльності. Лише у 2014 р. фінансовий стан підприємства наблизився до еталонного значення, проте так і не досягнувши його.

Аналіз якісних оцінок свідчить про те, що підприємство у 2014 р. не мало проблем з рентабель-

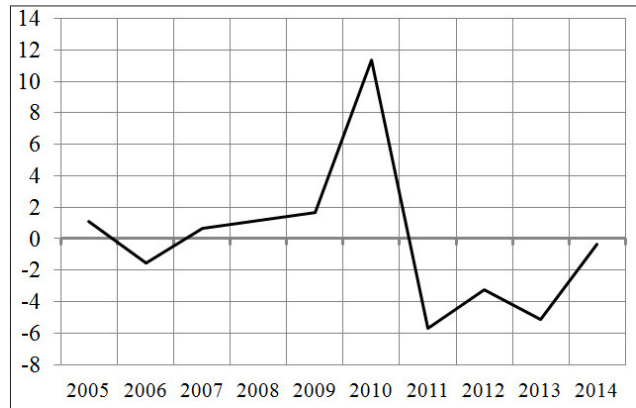

Рис. 3. Динаміка інтегрального показника фінансового стану ПрАТ «Насосенергомаш»

Джерело: побудовано за даними [10]

ністю. Погіршення ж фінансового стану пов'язане з різким зменшенням ліквідності. Фінансова стійкість також погіршилась. Рівень ділової активності перебуває на низькому рівні починаючи з 2011 р.

Висновки з даного дослідження. Оцінка фінансового стану підприємства дозволяє забезпечити внутрішніх та зовнішніх користувачів якісною та кількісною інформацією про його діяльність. З метою підвищення достовірності такої оцінки та прийняття ефективних управлінських рішень доцільно використовувати удосконалену методику багатокритеріальної оцінки фінансового стану як таку, що позбавлена недоліків, характерних для інших моделей. Запропонована методика спрямована насамперед на підвищення ефективності управлінських рішень що, у свою чергу, сприятиме подоланню кризових явищ в економіці країни.

 Таблиця 3
 Якісні оцінки фінансового стану ПрАТ «Насосенергомаш»

Рік	Умове позначення фінансового стану	Зона якісної оцінки	Характеристика фінансового стану
2005	$L_2C_2O_0P_2$	6	Задовільна ліквідність, фінансова стійкість та рентабельність, катастрофічна ділова активність
2006	$L_1C_3O_0P_0$	4	Незадовільна ліквідність, добра фінансова стійкість, катастрофічна ділова активність та рентабельність
2007	$L_2C_3O_0P_0$	7	Задовільні ліквідність та ділова активність, добра фінансова стійкість, катастрофічна рентабельність
2008	$L_2C_3O_1P_0$	6	Задовільна ліквідність, добра фінансова стійкість, незадовільна ділова активність, катастрофічна рентабельність
2009	$L_3C_2O_3P_0$	8	Добрі ліквідність та ділова активність, задовільна фінансова стійкість, катастрофічна рентабельність
2010	$L_3C_1O_3P_3$	10	Добрі ліквідність, ділова активність та рентабельність, незадовільна фінансова стійкість
2011	$L_1C_0O_0P_3$	4	Незадовільна ліквідність, катастрофічна фінансова стійкість та ділова активність, добра рентабельність
2012	$L_0C_0O_1P_2$	3	Катастрофічна ліквідність та фінансова стійкість, незадовільна ділова активність, задовільна рентабельність
2013	$L_0C_0O_1P_0$	1	Катастрофічна ліквідність, фінансова стійкість та рентабельність, незадовільна ділова активність
2014	$L_0C_1O_1P_3$	5	Катастрофічна ліквідність, незадовільні фінансова стійкість та ділова активність, добра рентабельність

Джерело: розраховано за даними [10]

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: [монографія] / О.Г. Мельник. – Львів : Видавництво «Львівської політехніки», 2010. – 344 с.
2. Аналітичні матеріали [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
3. Барташевська Ю.М. Аналіз інноваційного розвитку машинобудування України / Ю.М. Барташевська // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 5. – Ч. 2. – С. 15–17.
4. Розумович Н.Ф. Напрями фінансової стабілізації машинобудівних підприємств у забезпеченні конкурентних переваг / Н.Ф. Розумович // Ефективна економіка. – 2014. – № 8. – С. 24–28.
5. Ігнатюк О.В. Методи оцінювання сучасного стану підприємств в умовах ринкової економіки / О.В. Ігнатюк, В.Ф. Банар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rusnauka.com/18_DNI_2010/Economics/68607.doc.htm.
6. Ковалевська А.В. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства / А.В. Ковалевська // Бізнесінформ. – 2012. – № 3. – С. 163–169.
7. Загребя М.М. Методика багатокритеріальної оцінки фінансового стану підприємства / М.М. Загребя // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2010. – № 18. – Ч. II. – С. 97–104.
8. Маляр Ю.М. Удосконалення оцінки фінансового стану підприємства на основі використання інтегрального показника / Ю.М. Маляр, Т.Є. Рубан // Наукові праці ДонНТУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : library.donntu.edu.ua/fem/vip82/82_26.pdf.
9. Мармоза А.Т. Теорія статистики : [навч. посіб.] / А.Т. Мармоза. – К. : Центр навчальної літератури, 2013. – 592 с.
10. Аналітичні матеріали [Електронний ресурс]. – Режим доступу : smida.gov.ua/db/participant/05785448.

УДК 336

Святець О.О.*аспірант кафедри фінансів та банківської справи
ПВНЗ «Європейський університет»*

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ УКРАЇНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВТОДОРОЖНЬОЇ ГАЛУЗІ

Стаття присвячена дослідженню фінансового стану Державного агентства автомобільних доріг України та визначенню особливостей фінансового забезпечення автодорожньої галузі. Подано характеристику та основні завдання органу управління дорожньою галуззю. Проаналізовано обсяги касових видатків, зокрема, на бюджетні програми та кредитування Державним агентством автомобільних доріг України з 2011 по 2014 р. Визначено стан та тенденції у фінансуванні дорожньої галузі на державному рівні.

Ключові слова: Державне агентство, автомобільні дороги в Україні, фінансове забезпечення, бюджет, управління.

Святець О.А. АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО АГЕНТСТВА АВТОМОБИЛЬНЫХ ДОРОГ УКРАИНЫ И ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ АВТОДОРОЖНОЙ ОТРАСЛИ

Статья посвящена исследованию финансового состояния Государственного агентства автомобильных дорог Украины и определению особенностей финансового обеспечения автодорожной отрасли. Дана характеристика и основные задачи органа управления дорожной отраслью. Проанализированы объемы кассовых расходов, в частности, на бюджетные программы, и кредитования Государственным агентством автомобильных дорог Украины с 2011 по 2014 г. Определено состояние и тенденции в финансировании дорожной отрасли на государственном уровне.

Ключевые слова: Государственное агентство, автомобильные дороги в Украине, финансовое обеспечение, бюджет, управление.

Sviatets O.O. ANALYSIS OF FINANCIAL CONDITION OF THE STATE ROAD AGENCY OF UKRAINE AND FEATURES OF FINANCIAL SUPPORT FOR ROAD INDUSTRY

The article deals with the investigation of the financial condition of the State Road Agency of Ukraine and definition of features of financial support for road industry. The characteristics and main tasks of road industry management are given. Analyzed the volume of cash expenditures, including budgetary programs, and financing by the State Road Agency of Ukraine from 2011 to 2014. The condition and tendencies in the financing of road sector at state level are defined.

Keywords: State Agency, roads in Ukraine, financial support, budget, management.

Постановка проблеми. Від рівня забезпеченості країни автомобільними дорогами, розвитку дорожньої інфраструктури, належного та достатнього фінансування автодорожньої сфери, постійного контролю та ефективного управління дорожньою галуззю залежать соціально-економічний розвиток країни та її інтеграція у світове співтовариство. При наявності розгалуженої мережі автодоріг та задовільного технічно-експлуатаційного стану можливий значний, швидкий розвиток і модернізація транспортно-комплексу України та економіка країни в цілому.

Взагалі, розвинута дорожня галузь є показником індустріалізованого та цивілізованого суспільства, а також впливає на:

- темпи розвитку економіки;
- рівень витрат пасажирських та вантажних перевезень;
- швидкість та безпеку перевезень;
- якість і ціну перевезеної продукції;
- рівень життя населення;
- екологічний стан навколишнього середовища.

Зрозуміло, що стан автомобільних доріг впливає на інвестиційний процес. Там, де не вистачає автомо-